

Tillväxtmarknad och högriskmarknad

Några upplysningar om kriminalitetens bakgrund, tendenser och verkningar i Colombia

2012-10-22

Examinationsuppgift 1 & 2.

Brottslighetens omfattning och struktur ur ett internationellt perspektiv, 15 hp, ht 2012.

Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap,

Göteborgs universitet

Anders Person

Innehållsförteckning

	sid
Examinationsuppgift 1	3
1. Syfte	3
2. Frågeställningar	
3. Bakgrund	4
4. Metod	4
5. Begreppen förrättsligande och anmälningsbenägenhet i en colombiansk kontext	5
6. Definitioner	6
7. Källor	7
Examinationsuppgift 2	8
8. Lokala förutsättningar	
9. Kriminaliteten i Colombia och Bogotá – trender och tendenser	10
10. Hur är kriminaliteten organiserad?	12
11. Källor	14

Examinationsuppgift 1

1. Syfte

Syftet med detta underlag är att redovisa några av de säkerhets- och trygghetsrelaterade omständigheter som, med Colombia som exempel, särskilt bör beaktas vid verksamhet på så kallade tillväxtmarknader.¹ Kriminaliteten är en viktig sådan faktor. Med stöd i tillgänglig statistik och i andra framställningar skall en översiktlig bild ges om omfattning, struktur och förändring avseende kriminaliteten i Colombia och dess huvudstad Bogotá. Ett vidare syfte är att de uppgifter som redovisas i underlaget skall bilda stomme i en hot- och riskanalys, som i matrisform åskådliggör relevanta omständigheter i Colombia. Dessa omständigheter skall i ett senare skede omfatta en lång rad faktorer och samtliga tillväxtmarknader.²

2. Frågeställningar

En lång rad frågor och frågeställningar med bäring på uppsatsens ämne och syfte kan formuleras. Här är några av dem: Hur ser brottsligheten ut i Colombia? Vilka brottstyper dominerar? Hur omfattande är den? Hur är den organiserad? Vilka trender och tendenser kan urskiljas? Vilken är till exempel frekvensen av: korruption, tillgreppsbrott och våldsbrott? Är exponeringen för olika typer av kriminalitet så stor att besökaren konsekvent måste upprätthålla stark vaksamhet, varhelst han eller hon befinner sig? Är vissa platser säkrare än andra? Vilka? Vilka perceptioner styr det "allmänna rättsmedvetandet" i landet? Vad uppfattas som kriminalitet och hur graderas denna i termer av allvar, fara och – av rättsapparaten - i straffvärde? Vilka typer av kriminalitet anmäls till polis? Hur hög är anmälningsfrekvensen eller -benägenheten? Hur stor är den polisiära närvaron? Vilken är poliskårens utbildningsståndpunkt? Hur effektivt är det colombianska rättsmaskineriet? Sker en kartläggning av den kriminella aktiviteten i landet? Av vem? Med vilken inriktning och av vilken kvalitet? Vilka statistiska underlag är tillgängliga? Under vilka omständigheter kan således uppdragsgivaren och dennes kunder eller klienter vistas och verka i Colombia eller i huvudstaden Bogotá? Hur tar vi reda på detta?

De frågor som bör ställas till källmaterialet rör åtminstone fyra övergripande ämnen:

- För det första gäller det de faktiska omständigheterna på stationeringsorten, d v s Colombia, inklusive Bogotá.
- För det andra rör de källmaterialets karaktär och kvalitet.
- För det tredje rör det personalens förutsättningar och förväntningar, inklusive hos personal eller resenärer som tillkommer successivt, sedan den första närvaron redan etablerats.
- För det fjärde kan frågor formuleras som rör skyddet av personalen eller en reduktion av dess riskexponering vid vistelse i Colombia.

Den första punkten bedöms inte behöva någon ytterligare förklaring. Den andra punkten uppmärksammar behovet av en noggrann källkritisk prövning av materialet, vilket här endast anges som en viktig principiell hållning, utan att en sådan medgivits p.g.a. tidsskäl. De två sista punkterna rör frågor av operativ art, som alltså avses ge vägledning om de skyddsåtgärder och det personliga och taktiska uppträdande som bör iakttas på stationeringsorten och är avsedda att besvara frågor av typen: Vad kan göras för att minska den enskildes eller företagets/organisationens exponering gentemot hot och risker kopplade till kriminaliteten i Colombia?³ Syftet

¹I utvecklingsländer råder sammantaget hög korruption, inte sällan så hög att den hotar statens stabilitet. Sydamerika utgör härvidlag inget undantag. (Sarnecki, Jerzy, Introduktion till kriminologin, s. 361.) Tillväxtmarknaderna återfinns huvudsakligen bland så kallade utvecklingsländer i Latinamerika, Afrika och Asien.

² Geopolitik, Regimstabilitet, Demokratisk legitimitet, Korruption, Mänskliga rättigheter, Säkerhetsläge, Ekonomi, Affärsmöjligheter, Trafik, Infrastruktur, Epidemiologi, Naturkatastrofer.

³ Vissa frågor kan med fördel bilda utgångspunkt för enkäter och andra typer av underlag som riktas till personalen och deras arbetsgivare. De måste under alla omständigheter beaktas inför tillresan till Colombia: Vem ska alltså resa till och vistas i Colombia? Vilken eller vilka är dessa personers bakgrund, egenskaper, erfarenheter, utbildning i allmänhet och träning för vistelse i riskfyllda miljöer i synnerhet? Vid vilken årstid genomförs tillresan? När på dygnet genomförs tillresan? När på dygnet anländer resenärerna till Colombia? Var i Colombia landar resenärerna? Vem möter vid ankomst? Vad är känt om befintligt, provat och pålitligt nätverk i landet, vid ankomst och under fortsatt vistelse och tjänstgöring? Sker övernattning på ankomstorten? Hur och under vilka omständigheter? Varifrån utgår den fortsatta resan i landet sedan ankomst skett? Går resan från ankomstort till slutdestination med bil? Vilken typ av bil används för persontransporten? Vilken färdväg ska väljas med avseende på kända upplysningar om säkerhetssituationen? Övrigt taktiskt uppträdande i samband med persontransporter? Hur organiseras boendet på slutdestinationen/vistelseorten? Hur långvarig avses vistelsen vara? Hur länge stannar vederbörande som längst på samma ställe? Vilka dagliga rutiner planeras på vistelseorten? Hur kan det allmänna och specifika lokala säkerhetsläget beskrivas i termer av hotbild och risker? Vilka lokala hot och risker förekommer således avseende till exempel: Geopolitiska processer som sipprar

med underlaget angavs inledningsvis vara att ge en "översiktlig" föreställning om kriminaliteten i Colombia och dess huvudstad Bogotá. Det blir då naturligt att i detta skede av undersökningen formulera några allmänna frågeställningar, vilka i en senare version av detta underlag, kan skärpas, preciseras och förfinas:

- Hur omfattande är kriminaliteten i Colombia (Bogotá) i ett internationellt perspektiv?
- Vilka är kriminalitetens organisationsformer?
- Vilka trender och tendenser kan avläsas ur tillgänglig statistik avseende kriminalitetens utveckling i Colombia?

3. Bakgrund

Under senare tid har talet om *tillväxtmarknader* hamnat i fokus för svenska exportsträvanden och ekonomiska investeringar. Dessa marknader avviker från mera mogna och traditionella marknader på vilka Sverige och svenska intressen varit verksamma under många årtionden, dels genom sin höga tillväxttakt, dels genom att den svenska närvaron varit relativt blygsam – men även genom att uppvisa högre risker på grund av politisk instabilitet, ekonomisk ojämlikhet och social oro – samt *kriminalitet och korruption*. Exportrådet verkar för att etablera svensk närvaro och upprätta handelsrelationer med motparter på dessa marknader.⁴ Exportrådet har relativt nyligen (2010) etablerat sig på tillväxtmarknaden Colombia.⁵ Exportrådet utgör underlagets tilltänkta mottagare och Colombia utgör undersökningens geografiska fokus. Utgångspunkten för underlaget är att en verksamhet på en given marknad bedrivs med störst effektivitet och lönsamhet om *trygghet* råder för berörd personal och att *säkerhet och kontroll* upprätthålls vid de anläggningar som används och i de områden som bebos av anställda och deras familjer. En adekvat kartläggning av förhållandena avseende olika former av kriminalitet på etableringsorten tjänar som avgörande utgångspunkt i det säkerhetsarbete som därefter konsekvent måste genomföras. En väl genomförd inventering av hot och risker som rör kriminalitet – och de åtgärder som föranleds av en sådan inventering – kan förhindra både omedelbara förluster och en potentiellt tidsödande och kostsam krishantering och låta uppdragsgivarna ägna tid åt sina respektive kärnverksamheter: att upprätta nätverk, investera och bedriva handel. Kundnyttan bedöms vara betydande.

4. Metod

Vad vill vi mäta? Hur skall detta mätas? Mäter vi det som vi avser att mäta? Kan vi lita på våra källor? Frågor av denna typ utgör fundamentala utgångspunkter i det vetenskapliga arbetet och i mycket av det analysarbete som dagligen bedrivs av statliga myndigheter, organisationer och aktörer inom finansliv och industri, både med avseende på de kvantifierade informationsmängder som redovisas i form av grafer och tabeller och de mer kvalitativt inriktade ansträngningar som sker i intervjuer eller samtalets form. Är det "verkligheten" vi beskriver och förklarar eller endast mer eller mindre adekvata representationer av densamma? Metodvalet bestäms i hög grad av eller utgör en funktion av syftet och de till syftet kopplade frågeställningarna och de bör alla ses i ett sammanhang. Vissa frågeställningar är underordnade, vissa överordnade, vissa implicita, andra explicita, vissa allmänna, andra specifika. I detta underlag måste inskränkningar göras. En första sådan gäller den vetenskapsfilosofiska ståndpunkt som bör vägleda varje vetenskaplig ansträngning, men som här nära nog helt negligeras. En andra gäller undersökningsmaterialets typ och omfattning. Endast några få frågeställningar skall destilleras fram och dessa skall som antytts i sin tur ges övergripande svar. En tredje gäller de

ned till lokal nivå, Inrikespolitiska omständigheter, Regimstabilitet, Demokratisk legitimitet, Ställning, status, avsikt, förmåga hos aktörer fientliga mot den lokala administrationen, mot regeringen och mot utländsk närvaro, Skydd mot de eventualiteter som antyds under föregående punkt, Ekonomiska och sociala omständigheter, Korruption, Mänskliga rättigheter, Kriminalitet, Trafik, Infrastruktur, Epidemiologi, Naturkatastrofer. Har en Security audit övervägts för de boende- och arbetsplatsmiljöer som kommer att tas i bruk? Finns checklistor upprättade vid händelse av nödsituationer? Har trackingsystem upprättats? Hur säkras systematisk informationsinhämtning, bearbetning och förmedling som i relevanta delar rör utvecklingen i Colombia eller i de delar i vilka personalen lever och verkar?

⁴ Som organisationsform betraktat kan, till nöds och i modifierad form, Exportrådets verksamhetsformer hänföras till den adhocbaserade typ, alternativt den med ett informellt flöde av kommunikation, som framträder som figurerna 1-4c och 1-4d i Henry Mintzbergs bok *Structures in Five, Designing Effective Organizations*, s. 20. Några omedelbara konsekvenser för utformningen av detta underlag har emellertid inte detta förhållande, även om begrepp som Core, Analysts, Operators etc. kan vara av värde när det gäller att visualisera målgruppens struktur och de hierarkier, kontaktytor och informationsflöden, som där kan finnas. Underlaget både bygger på och skall presenteras för såväl beslutsfattare som analytiker.

⁵ Exportrådet stödjer företag som vill utveckla sin export. Rådet har närvaro på 60 marknader. Arbetet inriktas mot att finna affärstillfällen och möten mellan svenska exportörer och relevanta aktörer i ett givet land. Rådet är representerat i varje svenskt län och ägs gemensamt av staten och näringslivet. I Colombia är tre personer anställda. På huvudkontoret i Stockholm finns ytterligare en person, vars uppgifter är koordinerande. Den 1 januari 2013 slås genom ett riksdagsbeslut av den 13 juni 2012 det statligt finansierade främjandet av export och investeringar som utförs av Exportrådet och Invest Sweden ihop. Den nya organisationen kommer att heta Sveriges export- och investeringsråd.

originalitetsanspråk som kan ställas på de delar av underlaget, som utgörs av aggregerade sammanställningar utförda av andra än författaren till detta dokument. Avseende dessa sammanställningar har arbetet med nödvändighet haft en redaktionell karaktär. Urvalet ur den mångfald upplysningar som till exempel internet erbjuder måste ske med några kriterier som kompass, kriterier som i möjligaste mån måste göras immuna mot godtycke och relativism. Hur sådan tillämpning kan ske avseende virtuella källor redovisas i boken *Källa: internet* av George Strachal och Torsten Thurén.⁶ Såväl kvantitativa som kvalitativa moment kan urskiljas. För inhämtning av faktamängder och för empiriska iakttagelser gjorda på plats i Colombia, har ett fältarbete planerats, sanktionerat av colombianska myndigheter och i samarbete med landets centrala statistikmyndighet, lokal polis, socialtjänst och den sociologiska institutionen vid Bogotás universitet. Fältarbetets praktiska sida ska huvudsakligen bestå i enkätundersökningar, intervjuer och observationer utförda under färder såväl dag- som nattetid i Bogotá. Intervjuerna, samtalen och enkäterna ska involvera såväl myndighetspersoner som delinkventer, brottsoffer och expatriater, d v s utländska boende i Bogotá. De ska även rikta sig till svenskar och nordbor som verkat som företagsledare eller anställda i Colombia, i amerikanska och europeiska företag där; faktiskt läge skall i möjligaste mån klargöras med utgångspunkt i ett statistiskt representativt material, men även perceptioner hos enskilda och grupper måste tas till vara. För enkäter och formulär och data relaterade till här angivna undersökningsmetoder har stöd sökt i bl a International Crime Victims Survey.⁷ Resultatet av dessa ansträngningar skall adderas till här befintligt underlag och redovisas i nästa version av detta underlag. Allmän vägledning i metodfrågor har i övrigt hämtats från samhällsvetenskapligt inriktad metodlitteratur, till exempel Alan Brymans *Samhällsvetenskapliga metoder* och Esaiassons *Metodpraktikan*.⁸ Exponering eller utsatthet för brott, reser särskilda metodproblem, som någon gång kan tangera sannolikhetslärans.⁹ Med risk som matematiskt definierat och bestämt begrepp förhåller det sig på snarligt sätt. Det rör sig i bästa fall om ståndpunkter grundade i ett statistiskt material som är representativt. Sådana informationsmängder har i det aktuella fallet någon gång varit svåra att kvalitetsbestämma och därför måst tas för goda - en kritisk genomgång av till exempel den metodologi som ligger bakom UNODC:s eller Transparency Internationals rapporter har av utrymmesskäl varit utesluten.

5. Begreppen förrättsligande och anmälningsbenägenhet i en colombiansk kontext

I boken *McMafia, Seriously Organised Crime* av Misha Glenny¹⁰ ges en komprimerad bild av ett komplext sammanhang, som berör samtliga betydande samhällsaktörer, alltifrån konsumenten (som ofta återfinns utanför landets gränser), till de stora drokartellerna, FARC-gerillan, armén, polisen och regeringen, och till landets geografiska förutsättningar och gerillakrigets och kokainindustrins förödande konsekvenser för det colombianska samhället. Författaren resonerar övertygande för hur detta trängt ned i varje enskild medborgares medvetande och hur detta styr dennes uppfattning om samhället, om lag och rätt, brott och straff. Litet hårddraget får läsaren intrycket att medborgarnas samhällssyn i många stycken genomsyras av misstro och cynism, och att något samhälleligt och av alla accepterat normsystem inte existerar. Stadsbon är visserligen bekant med existensen av polismyndigheten, men för landsbygdsbefolkningen saknar staten ett ansikte, utom i form av arméns momentana uppträdande som följd av gerillaaktivitet. Staten räknas annars inte. Några offentliga förrättsligande instrument står ej till dess förfogande. Samhället är endast summan av sina beståndsdelar, inte mera och helare, endast något diffust och på det hela taget irrelevant. Toleransnivåerna vad avser brott blir som konsekvens därav betydande, vilket för övrigt får omedelbara konsekvenser för medborgarnas anmälningsbenägenhet. Och att denna verkligen är låg, framgår av den statistik som redovisas i uppsatsens del 2. Att föra en kvalificerad, eller meningsfull, diskussion om förrättsligande och anmälningsbenägenhet i denna lokala kontext kan närmast liknas vid att söka ta sig upp ur kvicksand: Det finns ingenstans att bottna sitt första argument i, inte något att ta spjörn mot när den första tesen, eller hypotesen, skall formuleras när det gäller att beskriva och förklara förrättsligandet: Alla vet att betalningen för kylskåpet går direkt i fickorna på någon av kartellerna, eftersom dessa genom import av vitvaror växlar sina narkodollar till lagliga pesos: Och det kan vi inte göra något åt! En mera systematisk sådan studie, en med vetenskapliga anspråk, skulle fylla ett betydande behov när det gäller att förklara de omständigheter som här antyds. I inledningen av del 2 görs en referens till ett par studier av Manuel Eisner,

⁶ Strachal, George och Thurén, Torsten *Källa: internet*, Gleerups (2011).

⁷ <http://rechten.uvt.nl/icvs/index.htm>

⁸ Bryman, Alan, *Samhällsvetenskapliga metoder*, LIBER, 2 uppl, (2012); Esaiasson, Peter m fl, *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts Juridik (2012).

⁹ Några böcker som är ägnade att ge fördjupade insikter om hot och risker i såväl vetenskapligt som vardagligt avseende är Gardener, Dan, *Risk – The Science of Politics of Fear*; Lupton, Deborah, *Risk*; Taleb, Nassim Nicholas, *The Black Swan, The Impact of the Highly Probable*.

¹⁰ Glenny, Misha; *McMafia, Seriously Organised Crime*, Vintage Books (2009), s. 277-302.

vars omedelbara bäring på här aktuellt underlag visserligen kan ifrågasättas, men som likväl kan väcka fuktbara associationer.¹¹ Man anar att för att medvetet driva en förrättsligandeprocess som del i ett samhällsbygge, detta för Colombias del har måst inkludera rättsföreställningar som importerats utifrån – främst från USA.

6. Definitioner

Det finns en omfattande internationell kriminalstatistik, som dock ofta erbjuder varierande möjligheter till jämförelser länder emellan, just för att en rad omständigheter är så särpräglade för vart och ett av de länder som statistiken berör och för att skilda definitioner görs av respektive lands myndigheter.¹² Till syvende og sidst blir varje bedömning en fråga om trovärdighet, som vilar på källornas tillförlitlighet - och på omdöme, integritet, erfarenhet, lyhördhet och kunskaper hos den som gör bedömningen, av det enkla skälet att en bedömning i sig är ett kvalitativt uttryck, inte ett kvantitativt. Argumentens styrka och de försök till systematik som trots luckor i statistiken görs, avgör var betoningen i en bedömning ska ligga och den kvalitet som denna bedömning äger. Med kriminalitet avses gärningar och verksamhet av enskilda eller grupper eller som i mera organiserad form genomförs i strid med gällande lagar. Kriminaliteten omfattar alltifrån enklare tillgreppsbrott som stölder, ficktjuveri och väskryckningar, till inbrott, bilinbrott, bilstölder och bilkapningar, kidnappningar samt rån, misshandel, våldtäkt och mord. Illegal spelverksamhet, prostitution, människohandel, narkotikatriafik samt hot mot och bestickning av politiker och tjänstemän förekommer. Bedrägerier, inte minst kortbedrägerier, ingår i bilden. Förskingring och korruption kan vara särskilt avgörande för ekonomiska aktörer. Den tillfällige resenären kommer oftast, i den mån han eller hon alls berörs, i kontakt med vanlig gatubrottslighet, utförd av enskilda eller mindre grupper kriminella. Olika nivåer kan råda i olika delar av ett land. En viktig referens avseende den internationella kriminalstatistiken är United Nations Office on Drugs and Crime.¹³

- Med mord avses här även dråp.
- Med överfall avses här fysiskt angrepp mot kroppen av en annan person med allvarliga personskador som följd. Sexuella övergrepp undantas från denna definition och skall tas upp under enskild rubrik, i den mån tillgänglig statistik gör brottstypen möjlig att identifiera och mäta. Även hot och enstaka slag eller örfilar undantas, liksom överfall med dödlig utgång.
- Med rån avses här stöld av egendom från en person med våld eller hot om våld. I den mån en stöld, t ex väskryckning, sker med våld bör denna upptas under denna rubrik. Däremot utesluts enklare tillgrepp av typen snatteri och stöld ur väskor och kläder som ej inbegriper våld.
- Med stöld avses här att beröva en person eller organisation egendom utan våldsmedel. Stöld utesluter här inbrott, rån och stöld av ett motorfordon, vilka redovisas separat.
- Med inbrott avses att vinna obehörig tillgång till en del av en byggnad/bostad eller annan lokal, genom användning av våld eller falska nycklar, med avsikt att stjäla varor eller föremål. Inbrott omfattar stöld från ett hus, lägenhet eller annan boplats, fabrik, butik, kontor, sjukhus, militär anläggning eller annan offentlig inrättning.
- Med kidnappning avses olagligt frihetsberövande av en eller flera personer mot dennes eller deras vilja (bland annat genom användning av våld, hot, bedrägeri eller lockelser) i syfte att kräva betalning eller materiell ersättning för att de skall försättas på fri fot eller för att tvinga någon att göra eller inte göra något.
- Med stöld av motorfordon stöld avses här avlägsnande av ett motorfordon utan samtycke av ägaren till fordonet. Motorfordon omfattar alla fordon med en motor som körs på väg, såsom bilar, motorcyklar, bussar, lastbilar samt bygg- och jordbruksfordon.

Följande definitioner av hot- eller risknivåer avseende kriminalitet föreslås bilda utgångspunkt för en successivt utökad, förbättrad och mera preciserad version av detta underlag:

¹¹ Se det inledande kapitlet i del 2, **Lokala förutsättningar**, s.

¹² <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387803001330>

¹³ <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html>; <http://www.unodc.org/colombia/>.

Ingen känd risk

Denna hotnivå väljs om inget hot bedöms föreligga för den enskilde eller det företag, den myndighet eller organisation som vederbörande representerar, i något av de avseenden som anförs här ovan.

Låg risk

Enklare tillgreppsbrott förekommer i begränsad skala och då i första hand i skydd av den anonymitet som stadens marknader, nöjesplatser och samfärdsel erbjuder. Rån och våldsbrott är sällsynta, den organiserade brottsligheten begränsad. Korruption existerar men utgör inga problem för vare sig landet eller den aktör som här avses.

Måttlig risk

Tillgreppsbrott och bedrägerier, rån, mord och organiserad brottslighet utgör definierade problem, utan att för den skull nå sådana nivåer att de påverkar säkerhetsläget eller utgör stor eller akut fara för aktören. Korruption förekommer, men på kontrollerad nivå. Rättssamhällets institutioner fungerar i allmänhet, den offentliga verksamheten kan störas av enskilda korruptionsskandaler.

Betydande risk

En tydligt definierad tendens mot högre nivåer av enskilda eller flera av de brottstyper som nämns ovan. Tendensen kan inbegripa farhågor för att det allmänna säkerhetsläget påverkas. Korruption kan utgöra problem för den offentliga förvaltningens effektivitet och rättssamhällets institutioner.

Hög risk

Brottsfrekvensen i ett eller flera av de avseenden som nämnts kan utgöra ett påtagligt eller allvarligt problem för aktören. Den kan även vara av sådan art att säkerhetsläget påverkas. Korruption utgör problem för den offentliga förvaltningens effektivitet och rättssamhällets institutioner.

I nästa steg skall begrepp som här används operationaliseras och åsättas numeriska värden, för att en kvantifiering ska kunna ske och en grafiskt lättillgänglig bild ska kunna presenteras, med jämförelser mellan länder och över tiden. En av avsikterna är att i sammanfattande form kunna presentera risk- och hotanalyser, inklusive i matrisform, för varje land eller territorium. En sådan skulle sedan begreppsdefinitioner och operationaliseringar gjorts, och med stöd i den genomgång som följer i del 2 av detta underlag, kunna få följande tentativa utformning:

Risiknivå	0	1	2	3	4
Risiktyp	Ingen känd risk	Låg	Måttlig	Betydande	Hög
Korruption				3	
Säkerhetsläget				3	
Kriminalitet					4

Riskanalysens resultat är en lägesbeskrivning, som vilar på identifiering och värdering av en rad hotbilder och därtill kopplade riskmoment. En riskanalys bör genomföras kontinuerligt för att en uppdaterad lägesbeskrivning vad avser hot och risker ska kunna erhållas. Riskanalysen och lägesbeskrivningen fördjupas successivt allt eftersom dess ingångsvärden utvecklas, förändras – eller bekräftas. Därav följer, att detta underlag skall betraktas som ett förarbete eller ett i raden av successivt förändrade och utvecklade underlag.

7. Källor

Kunskap om kriminalitetens *omfattning, struktur och förändring*¹⁴ i ett givet land, område eller region – eller på en specifik marknad – utgör viktiga utgångspunkter vid bedömningar om var investeringar skall göras och närvaro etableras, hur detta ska ske, samt för hur, med vem och under vilka omständigheter kontakter skall upprättas med presumtiva affärskontakter. Upplýsingar om sådana förhållanden kan inhämtas via både

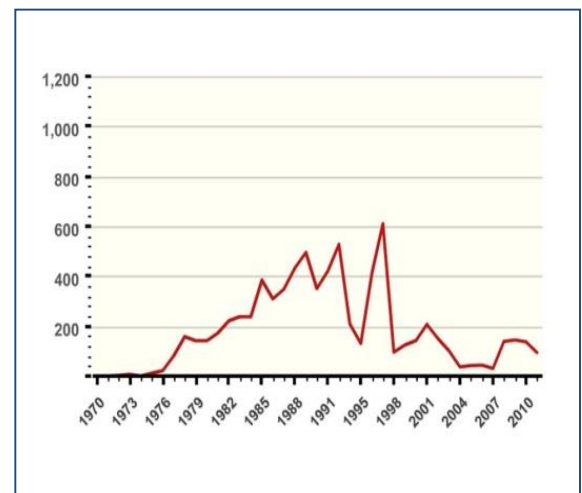
¹⁴ Begreppen återkommer (naturligt nog) vid upprepade tillfällen i kursplan, under föreläsningar och i litteraturen i aktuell delkurs i Kriminologi. Se t ex Engdahl, Oskar (2012). Brottslighetens omfattning och struktur. Det samtida Sverige i historisk och internationell jämförelse. Göteborgs universitet, Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, s. 3. I Sarnecki, Jerzy; Introduktion till kriminologi bildar de också några av stommarna, liksom i von Hofer, Hanns (Stockholms universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Kriminologiska institutionen), Brott och straff i Sverige: Historisk kriminalstatistik 1750-2010. Diagram, tabeller och kommentarer. För det colombianska rättssystemets utformning och verkningssätt, se WORLD FACTBOOK OF CRIMINAL JUSTICE SYSTEMS, U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics.

fysiska källor och virtuella (digitala) källor genererade av efterforskningar via Internet. Systematisk sådan efterforskning och inhämtning är en etablerad rutin, som går under namnet Open Source Intelligence (OSINT). Hundratals länkar har t ex via sökningar på Internet inventerats för detta underlag, varvid en rad olika sökmotorer kommit till användning. Exempel på sådana källor är olika länders utrikesdepartement, FN och dess brottsbekämpande och -registrerande organ, EU, olika typer av index publicerade av *think tanks* eller "tankesmedjor", kriminologiska facktidskrifter, Non Governmental Organisations, nyhetskällor etc. I kurslitteraturen och i övrig föreslagen referenslitteratur liksom i texter genererade av egna sökningar samt i diverse länksamlingar och portaler har ytterligare stöd eftersökts i arbetet på att fastställa kriminalitetens omfattning (deltagande i brott och brottsutsatthet) samt dess struktur och organisationsformer. I den angivna kurslitteraturen och i den internationella tidskriftsflora, som återges i GUL- portalen, har några fynd av värde kunnat göras, men merparten av källorna har måst sökas på annat håll. Vid sökningar i Universitetsbibliotekets databaser har 1367 träffar gjorts på sökorden Organised Crime in Colombia, med innevarande år fram till den 25 oktober som inhämtningsperiod. För Crime in Colombia hamnade resultatet på drygt 1700. Av dessa har ca 350 källor inventerats. Dessa har varit av slagen nyhetsartiklar, vetenskapliga artiklar i kriminologiska och samhällsvetenskapligt orienterade tidskrifter, doktorsavhandlingar och mastersuppsatser. Av dessa träffar har ett tiotal bedömts äga potentiellt värde för denna framställning. De återfinns i några fall i fotnoter.¹⁵ Många artiklar rör FARC, några rör drogkartellerna, men väldigt få, om några, rör den mera vardagliga brottslighetens uttryck: rån, gatuöverfall, stölder, inbrott etc. I t ex Springertidskriften Trends in Organised Crime¹⁶ rör de mest uppdaterade analyserna Mexiko snarare än Colombia. Bland källmaterialet återfinns även längre reportage som under senare år utgivits i bokform om den internationella organiserade kriminaliteten i allmänhet och den colombianska narkotikaindustrin (kokain) i synnerhet. Dessa böcker placerar in denna industri i en samhällelig eller social samt geografisk och historisk kontext av värde för den som söker förstå det sammanhang som bildar fond för kriminaliteten i övrigt, även om den saknar de vetenskapliga anspråk - och den auktoritet - som en metodmedveten och analytiskt inriktad text förmår framställa.¹⁷

Examinationsuppgift 2¹⁸

8. Lokala förutsättningar

Colombia är ett resursrikt land med stora sociala klyftor. De statliga strukturerna har traditionellt varit svaga. Någon stark demokratisk tradition har inte etablerats. Landets historia är våldsam, korruptionen och kriminaliteten utbredd.¹⁹ Västståndet återfinns huvudsakligen hos en vit spanskättad minoritet, och har aldrig utsträckt till den majoritet av landets invånare av blandat ursprung, som bebor de stora städernas ytterområden och landsbygden.²⁰ En haciendakultur (latifundios) har rått, med en bemedlad klass godsägare, som i sin tur har intagit även de urbana institutionernas viktigaste positioner inom stat och affärsliv. En konflikt som genererar politisk instabilitet, social oro, hög kriminalitet och väpnade uppror finns därmed inbyggd i landets historiska förutsättningar. Utan att vara direkt tillämpbar på här aktuella förhållanden, kan en möjlig fruktbar hänvisning till två arbeten av Manuel Eisner här göras, inte



¹⁵

¹⁶ <http://www.springerlink.com/content/105856/>

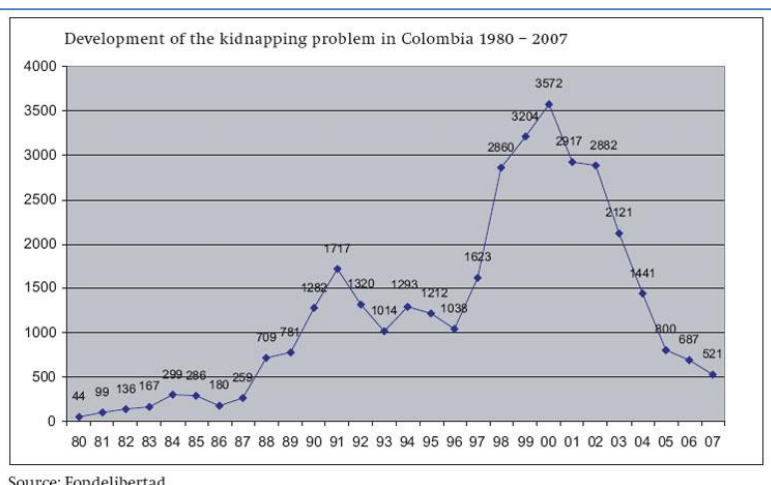
¹⁷ Exempel på sådana böcker är Glenny, Misha: *McMafia, Seriously Organised Crime* (finns även utgiven på svenska som *McMaffia: brottslighet utan gränser*), Linton, Magnus: *Cocaina, En bok om dom som gör det*; Forgione, Francesco: *Maffia på export*; Feiling, Tom: *Kokain, drogen som erövrade världen*; Wierup, Lasse och de la Reguera, Erik: *Kokain, Drogen som fick medelklassen att börja knarka och länder att falla samman*.

¹⁸ Lägesbeskrivning baserad på dokument och rapporter från en lång rad källor, in*Antal terrordåd 1970-2010. (National Counter Terrorism Center)* Rights Watch med flera Non Governmental Organisations. Arkiv över vetenskaplig områden i Colombia nås på till exempel: <http://lanic.utexas.edu/la/colombia/> och på kriminologins område på <http://andromeda.rutgers.edu/~wcjlen/WCJ/links/colombia.html>.

¹⁹ I Transparency Internationals korruptionsindex för 2011 intar Colombia plats 80 av 182 indexerade länder. Colombia delar positionen med El Salvador, Grekland, Marocko, Peru och Thailand. Nya Zeeland toppar listan, följt av Danmark, Finland, Sverige, Singapore och Norge.

²⁰ För en översiktlig framställning om Colombias historia, se t ex Schneider, Ronald M., *Latin American Political History and Williamson, Edwin, The Penguin History of Latin America*. För interna folkmflyttningar, se t ex UNHCR: <http://www.unhcr.org/pages/49e492ad6.html>. UNHCR räknar med att det finns 3 888 309 internflyktingar i Colombia. Se även <http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Colombia/Fordjupning/>.

för att bekräfta den lokala utvecklingen, men kanske för att ställa denna i kontrast till brottsutvecklingen i Europa genom seklerna: ty inte bara bekräftande likheter, utan även förklarande kontraster, har sitt berättigande i en framställning som denna. Den första studiens ansats är närmast antropologisk, den andra rättshistorisk. Den första är relevant för att den tangerar den mångkulturella och multietniska sammansättningen av Colombias befolkning, inklusive den i huvudstaden Bogotá, den andra för att den utspelar sig i en annan geografisk och kulturell kontext, en som är styrd av accelererande modernisering på ett sätt som Colombia först saknat, men som därefter antagit betydande fart och omfattning även där.²¹ Colombias urbana miljöer, inklusive Bogotá, uppvisar facetter som kan påminna såväl om modernitetens senaste manifestationer som det koloniala, det uråldrigt indianska – och om tredje världens flyktingmisär. Avsikten är inte att till varje pris forcera in moment ur kurslitteraturen, men en öppenhet för dess användningsområden bör upprätthållas, för den händelse analogier, referenser och associationer kan väckas, som på ett fruktbart sätt kan belysa, beskriva och förklara utvecklingen i Colombia. Som senare skall påpekas, dröjer sig emellertid de förflutnas strukturer kvar, inte minst mentalt, i attityder och förhållningssätt; Colombia uppvisar större likheter med Peru och Bolivia än med Sydamerikas modernaste länder, främst Chile, men även Argentina och Uruguay.



Den konflikt mellan regimen och flera landsbygdsgerillor, särskilt FARC²², som pågått i nästan ett halvsekel, har som tidigare antytts periodvis bildat fond för betydande delar av den övriga samhällsutvecklingen.²³ Journalister och jurister utsätts för påtryckningar, hot och våld. Fackliga ledare har förföljts och mördats. Trots det sagda, har även positiva tendenser under senare år kunnat registreras: våldsnivån har sjunkit mellan gerilla och regeringsarmé, kidnappningarna har blivit färre, terrordåden i städerna likaså och Colombia framträder i ökande grad som marknad och investeringsland - och ett utforskat och attraktivt turistland. Under allra senaste tid förefaller ett genombrott därtill ha skett, såtillvida att samtal med

sikte på en fredsuppgörelse inletts.²⁴ En ökad närvaro av utländska oljebolag i landet har dock på nytt lockat till ett ökat antal kidnappningar. Första halvåret 2011 kidnappades 20% fler personer än under samma period året innan och under 2010 kidnappades 32 procent fler än under 2009. Minskningarna fram till dess hade emellertid varit stora.

Analogier med de resonemang om social kontroll, konflikter och konfliktlösning m.m., som förs i boken *The Social Structure of Right and Wrong* av Donald Black, kan göras mycket tydliga.²⁵ En högst plausibel hypotes kan mot bakgrund av Blacks teser till exempel formuleras avseende konfliktens varaktighet och bristen på intervention av tredje man för att lösa denna. Black talar i generaliserande termer om olika nivåer av intervention, som han betecknar som *Friendly pacification*, *Mediation*, *Arbitration*, *Adjudication* och *Repressive pacification*. Hypotesen är att:

”The authoritativeness of settlement behavior is a direct function of the relational distance between the settlement agent and the principals.”

²¹ Eisner, Manuel och Ribeaud, Denis; Conducting a Criminological Survey in a Culturally Diverse Context, *European Journal of Criminology*, samt Eisner, Manuel, Long-Term Historical Trends in Violent Crime, *Crime and Justice*, Volume 30, (2003).

²² *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Ejército del Pueblo*, en grupp som uppfattar sig vara revolutionära jordreformivrare och antiimperialistiska marxist-leninister. För gerillans utbredning m.m., se förutom kartan här ovan <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24637-farc-fronts-map.html>.

²³ Rebellernas verksamhet finansieras huvudsakligen med pengar från den omfattande kokainproduktionen (i Colombia produceras cirka 80 procent av världens kokain och en betydande del av dess heroin). Sedan 2002 pågår en förstärkt militär antigerillastrategi för att bekämpa landets gerillor. Krigshandlingarna har lett till folkomflyttningar och strömmar av internflyktingar om i storleksordningen 2-3,5 miljoner människor, av vilka många flytt till storstädernas redan slumartade ytterområden. För graf och karta, se <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25122-displacement-in-colombia-stats-map.html>. För utbredningen av FARC, se <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24637-farc-fronts-map.html>.

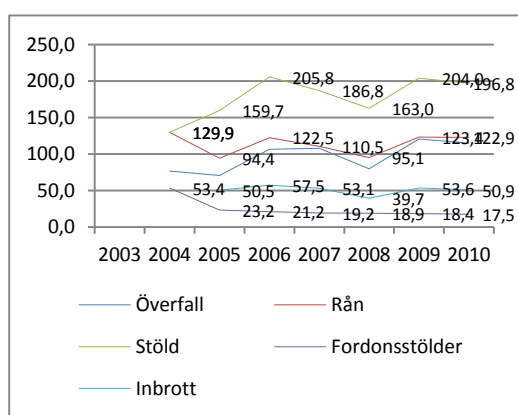
²⁴ <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-19994289>

²⁵ Black, Donald; *The Social Structure of Right and Wrong*, Emerald, 1997.

I Colombias fall har det helt enkelt inte funnits någon tredje part på tillräckligt avstånd från de huvudsakliga aktörerna och som erkänts som oväldig skiljedomare av dessa, för att förhandlingar mellan parterna skulle kunna inledas, eller i varje fall (inte) slutföras. Resultatet har blivit ett utdraget utnöttningskrig, där en utomstående part, USA, sedan 1990-talets slut kommit att spela en betydande roll, inte som neutral och erkänd medlare, utan nära lierad med regimen och en lika svuren motståndare till FARC som denna.²⁶ FARC:s utbredningsområde framgår av kartan till höger.²⁷

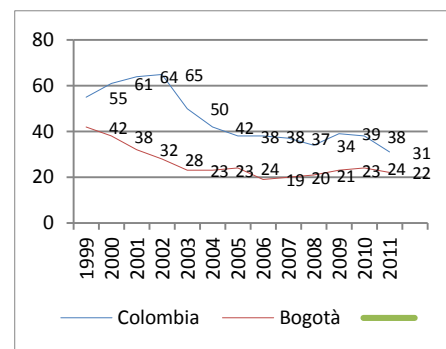


Underlaget söker inte att i detalj utreda den narkotikamarknad, produktion, handel och distribution, för vilken Colombia gjort sig känt – eller ökänt, men det är oundvikligt att framställningen påverkas av denna bakgrund.²⁸ Några upplysningar om dess betydelse för den lokala "brottskulturen" har därför givits och ett samband mellan denna och de geografiska förhållanden och sociala hierarkier som historiskt präglat Colombia har därför antytts.



Även i detta avseende är Blacks teser tillämpbara, mera specifikt sådana som rör faktorer som under vissa omständigheter kan betecknas som oberoende variabler och under andra som beroende. Här har antytts att narkotikaindustrin kan spela båda dessa roller, dels som en beroende variabel som en konsekvens av historiska, sociala och geografiska omständigheter, dels som en oberoende variabel som bestämt betydande delar av landets övriga samhällsutveckling.²⁹ Enligt officiella colombianska uppgifter redovisade 2009, hade sedan 2002 antalet mord minskat med 40 procent, antalet kidnappningar med 88 procent och antalet utpressningsfall med 60 procent. Det uppgavs vara i tur och ordning de lägsta på 22, 20 respektive tio år. Och även om det återstår att i detalj bekräfta dessa siffror, har

under de senaste åtta åren de utländska investeringarna i landet ökat från två till tio miljarder dollar, ett tecken på att säkerhetssituationen förbättrats.³⁰ Exempel finns på resenärer som utan problem kunnat genomföra flera månader långa rundresor i Colombia. Låg risk bedöms råda i till exempel Cartagena de Indias.³¹ Personalen vid många länders beskickningar lever och rör sig emellertid alltjämt inom ofta mycket begränsade områden i Colombia, inklusive i Bogotá.³² Bussfärder är oftast inte tillåtna, vistelse vid uteserveringar inte heller. Oregelbundna rutiner uppmuntras för att minska hotet från presumtiva tjuvar, våldsmän och kidnappare. Icke desto mindre har den ökade säkerheten i stora delar av staden lett till en ökad turistström.³³ Bedömningen i oktober 2012 är att vistelse på utvalda platser i de större städerna och på landets turistorter är säkra, medan resor i många delar av landet alltjämt innebär



Betydande till Hög risk. Landets utrikesdepartement säger uttryckligen att landets regering ej tar ansvar för utländska resenärer som rör sig i områden

²⁶ USA bidrar i sin tur sedan 1998 med 600 miljoner dollar per år för att stärka den colombianska staten, särskilt dess krigsansträngningar gentemot rebellgrupper och narkotikaproduktion. Colombia är därmed det land utanför Mellanöstern som mottar mest militärt bistånd från USA. Den 30 oktober 2009 slöt USA avtal med Colombia om tillgång till sju militärbaser i landet.

²⁷ National Counter Terrorism Center, <http://www.nctc.gov/site/groups/farc.html>

²⁸ Se till exempel http://en.wikipedia.org/wiki/Illegal_drug_trade_in_Colombia.

²⁹ Se till exempel Human Rights Watch: <http://www.hrw.org/world-report-2011/world-report-2011-colombia> eller Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Crime_and_violence_in_Latin_America#Colombia. Se även Wikipedia om drogindustrin: http://en.wikipedia.org/wiki/Illegal_drug_trade_in_Colombia.

³⁰ För utvecklingen avseende utländska direktinvesteringar, se <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24689-colombia-fdi-statistics.html>.

³¹ För Cartagena som turistort, se artikel i New York Times <http://travel.nytimes.com/2010/05/02/travel/02cartagena.html?8dpc>.

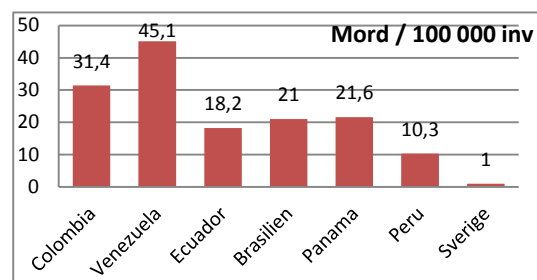
³² För brottsutvecklingen i Bogotá, se <http://colombiareports.com/component/tag/bogota-crime.html>.

³³ För Bogotá som turistort, se <http://travel.nytimes.com/2012/09/16/travel/a-tourist-revival-in-the-heart-of-bogota.html?scp=8&sq=&st=nyt> samt <http://colombiareports.com/travel-in-colombia.html>.

som är särskilt riskexponerade.³⁴ För aktuella upplysningar om några signifikanta drag i utvecklingen avseende Bogotá, se Colombia Reports: Crime continues to drop in Bogota.³⁵ Sedan de stora förändringarna ägt rum under 1990-talet, har många kurvor planat ut. Diagrammet ovan till vänster uppvisar således inga dramatiska växlingar, förutom ökningen för brottstypen stöld åren 2004-2006 och ger föga stöd åt talet om fortsatt stora minskningar i här nämnda avseenden. Däremot har antalet mord och kidnappningar minskat i betydande grad, vilket framgår av diagrammet till höger.

9. Kriminaliteten i Colombia och Bogotá – trender och tendenser.³⁶

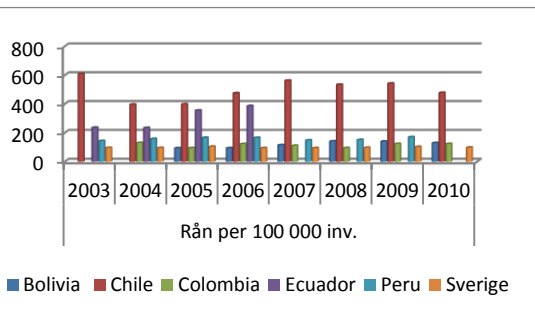
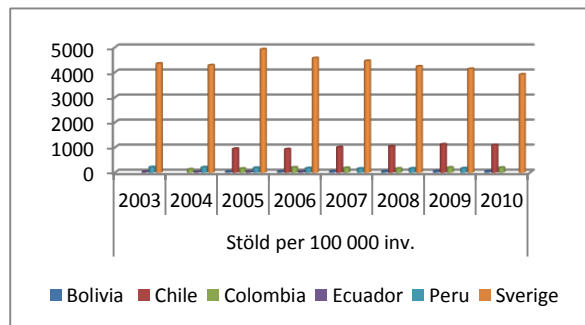
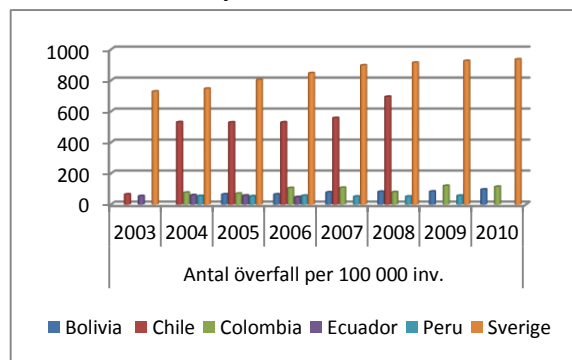
Stora försök har under senare år gjorts för att minska kriminaliteten i Colombia, inklusive huvudstaden Bogotá.³⁷ Diagrammet ovan till höger visar på den vikande mordfrekvensen per 100 000 inv. i Colombia och Bogotá 1999-2011.



Men även om tendensen är vikande avseende säkerhetshoten i landet, fortsätter Colombia att på flera områden toppa den internationella brottsstatistiken.³⁸ Diagrammet till vänster visar mordstatistiken för 2011 relaterad dels till en rad grannländer, dels till Sverige. I Colombia sker 31,4 mord per 100 000 invånare och år. Motsvarande uppgifter för Sverige är 1,0.³⁹ Det ska erinras om att internationella jämförelser av kriminalstatistik i många fall är extremt svåra att formulera, på grund av skillnader i mörkertal, tillämpningar av metoder och definitioner, och att sådana jämförelser bör ses i termer av närmevärden och storleksordningar snarare än som etablerade fakta.

Betecknande för den statistik som återges i detta kapitel, möjligen med mord som undantag, är just det sannolikt ytterst betydande mörkertalet.

Anmälningssbenägenheten och det motsvarande antal brott som registreras hos polisen är i jämförelse med Sverige mycket låg. Det kan antyda såväl ett lågt förtroende från allmänhetens sida som en motsvarande ineffektivitet från polisens sida, snarare än sakliga eller faktiska skillnader av det slag som diagrammen anger.⁴⁰



En intressant bieffekt av inventeringen av det statistiska materialet är sambandet mellan uppgifter som rör å ena sidan Chile och å den andra Sverige. Detta är av allt att döma en konsekvens av de båda

³⁴ "Heavy day-to-day fighting between guerrillas, narco-traffickers, paramilitaries and state forces takes place in most of southern, south-eastern and north-western Colombia as of 2010, including certain smaller urban centers. Nevertheless, the most dangerous are provincial areas in the country." (<http://wikitravel.org/en/Colombia>)

³⁵ <http://colombiareports.com/colombia-news/news/24943-new-police-tactics-continue-to-lower-bogotas-crime-rate.html>

³⁶ Följande information har förutom från ett antal i texten angivna think tanks redigerats fram ur texter publicerade på hemsidor publicerade av sju länders utrikesdepartement: Australiens, Colombias, Frankrikes, Storbritanniens, Kanadas, USA:s, Sveriges. Därtill har använts den senaste Crime & Safety Report från OSAC (Over Seas Advisory Council), ett organ knutet till den amerikanska utrikesförvaltningens konsulära organisation. De statistiska uppgifter som här används är om ej annat sägs hämtat från UNODC. <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/data.html>.

³⁷ För utvecklingen i huvudstaden, se förutom tidigare nämnda referens även <http://colombiareports.com/component/tag/bogota-crime.html>, <http://camara.ccb.org.co/contenido/contenido.aspx?conID=947&catID=86> samt <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25168-bogota-crime-statistics.html>.

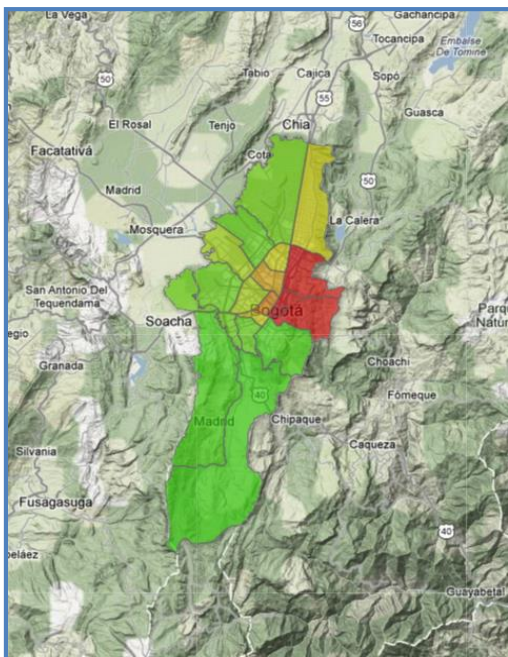
³⁸ För landets största hamnstad, Buenaventura, se <http://www.theatlantic.com/international/archive/2011/08/colombias-invisible-war/242775/> och http://www.nytimes.com/2007/05/22/world/americas/22colombia.html?_r=0. För Medellín, se <http://colombiareports.com/travel-in-colombia/medellin.html> och <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25171-medellin-violence-statistics-.html> och för Cali, se: <http://colombiareports.com/travel-in-colombia/cali.html>.

³⁹ <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html>

⁴⁰ För att citera Beata Z. Gruszczyńska och Markku Heiskanen i Trends in Police-recorded Offences:

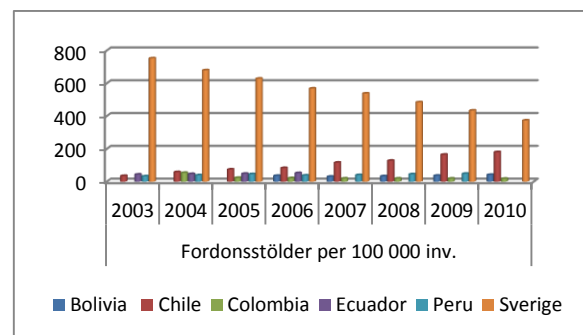
"Although police data actually describes more the recording practices of the officials than the amount of crime, police data is highly valuable for research purposes."

samhällstypernas relativa likhet: Chile var kanske det första och mest betydande demokratiska landet i Sydamerika, med en väl utvecklad rättslig infrastruktur, åtminstone fram till militärkuppen 1973. Colombia uppvisar i de flesta ekonomiska, sociala och politiska avseenden, med några enstaka avvikelser, större likheter med Bolivia och Peru. I Hanns von Hofer återges ett relevant resonemang avseende våldsbrott och samhällsform.⁴¹ Hypotesen är att våldsbrottsligheten är högre i traditionella än i moderna samhällen. Sverige skulle enligt von Hofer väl tjäna som illustration till hypotesen. En informerad gissning skulle vara att även Chile inordnar sig i detta mönster, men däremot alltså inte Colombia. Men trots att den statistik som återges i detta kapitel snarare antyder ett rakt motsatt förhållande, måste detta sannolikt uteslutande förklaras av skillnader i anmälningsbenägenhet.



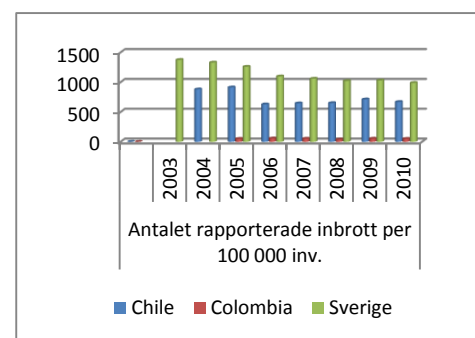
De vanligaste brottstyperna gentemot den enskilde resenären inkluderar rån, misshandel, stöld, bedrägerier med kontokort och inbrott. En i Colombia vanlig metod för att råna någon är att använda olika typer av droger, av vilka den vanligaste bedöms vara skopolamin, ett medel som kan göra offret medvetslöst i 24 timmar eller mer. Överdoser kan leda till andningsuppehåll och döden. Inofficiella bedömningar om antalet sådana fall uppgår till cirka 50 000 per år. Oftast drogas det tilltänkta offret genom att vederbörandes mat eller dryck förgiftas. Majoriteten av sådana brott begås på nattklubbar och barer. Kartan till vänster visar vad som uppges vara en statistiskt belagd frekvens av rån i Bogotá, där gröna områden bedöms vara relativt säkra, gula områden något mera exponerade och det röda området mest utsatt.⁴²

Offentliga kommunikationsmedel har varit drabbade av farliga incidenter, såväl kriminella som sådana som kan knytas till terrorism. Bussar i både det offentliga transportsystemet och sådana som drivs privat har utgjort mål för exempelvis FARC. Bussar har kapats och stukats i brand av andra grupper som velat få sin sak uppmärksammas. Kriminella individer och mindre grupper



rör sig i förekommande fall på bussar och andra transportmedel och ofredar eller rånar resenärer.⁴³

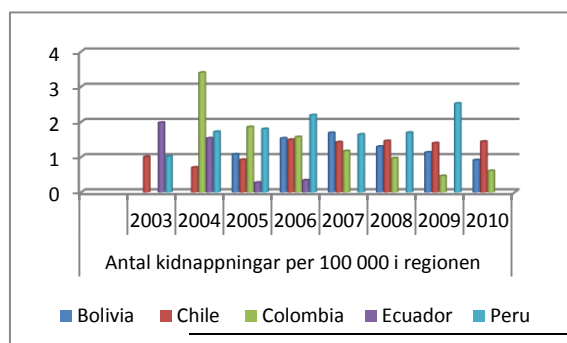
De taxirelaterade brotten drabbar oftast ensamma resenärer, som hejdat en taxi på gatan. Som regel går det till så att chauffören plötsligt stannar och släpper in sin medbrottsling i bilen varvid rån eller försök inleds av de båda. Det förekommer att offret tagits till en eller flera bankomater för att göra uttag. Taxi bör anlitas via telefon, från hotell, restaurang och affärer. Registreringsnummer och en särskild kod erhålls då, vilket ökar säkerheten. Utpressning eller hot om utpressning är vanliga mot inhemska såväl som utländska företag. I juli 2008 exploderade fem IED på fem bussar samtidigt i Bogotá. Bussarna tillhörde stadens bussbolag, som vägrat samarbeta med en grupp utpressare. Månaden därpå skadades en utländsk medborgare när han vistades i en butik vars innehavare intagit samma hållning. I januari förstördes genom en bombexplosion en butik tillhörig en utländsk affärskedja av samma



skäl. Vissa kriminella grupper som ägnar sig åt utpressning utger sig för att vara medlemmar i FARC. Även om antalet död har kraftigt reducerats, bedöms hotet bestå.

Kidnappning

Åren 2007-2008 rapporterades officiellt 750 kidnappningar ha ägt rum i Colombia och under det första halvåret 2011 kidnappades 108 personer, men mörkertalet bedöms vara stort. Lokala myndigheter uppger att 28 ligger med kidnappning som främsta verksamhet verkar i landet, många



⁴¹ Hanns von Hofer a.a. s 45.

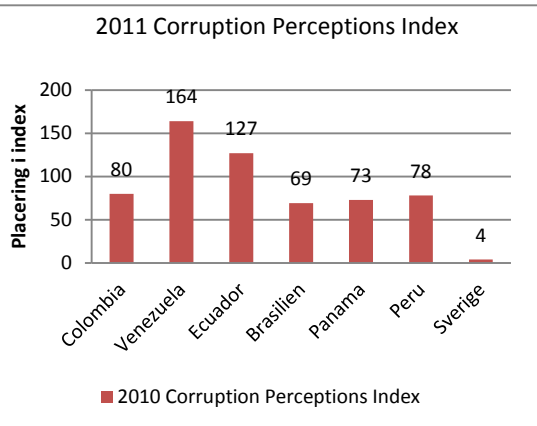
⁴² Källa: Colombia Reports (<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25168-bogota-crime-statistics.html>)

⁴³ OSAC Colombia 2012 OSAC Crime and Safety Report: Bogotá.

med direkta kopplingar till de stora rebellgrupperna. Kidnappningar sker ibland godtyckligt, utan närmare planering. Vägspärrar innebär särskilda risker för kidnappning. Gränserna för gerillans och regeringsarméns auktoritet är flytande och kan förändras snabbt och utan förvarning. Färder med bil bör genomföras endast på större landsvägar och motorvägar och alltid under dagtid.⁴⁴

Korruption⁴⁵

I det Corruption Perceptions Index som utarbetats av Transparency International, tillskrivs Colombia 2011 siffran 3,5, samma som Peru och nära Brasiliens 3,7, men väsentligt bättre än Venezuela (2,0) och Ecuador (2,5). Sverige får siffran 9,2. Skalan går från 0 till 10, där 10 är bäst. I rankingen placeras Colombia på plats 80 av de 183 länder som ingår i indexeringen, tillsammans med El Salvador, Grekland, Marocko, Peru och Thailand. Nya Zeeland toppar listan, följt av Danmark, Finland, Sverige, Singapore och Norge. (se diagram s. 11.)



Kontentan är att resor till och vistelse och verksamhet i Colombia och dess huvudstad Bogotá är fullt möjliga på utvalda platser och i vissa områden, men att större (och i förekommande fall stor) vaksamhet än på mera konventionella resmål bör iakttas. Det är framför allt sådan

brottslighet som mera omedelbart kan knytas till "säkerhetsläget", som uppvisar en nedåtgående trend, en bekräftelse på att just säkerhetsläget har förbättrats.⁴⁶ Framför allt gäller detta terrordåd⁴⁷ (se graf nedan till höger)⁴⁸, kidnappningar – och mord. Övrig brottslighet uppvisar en över tiden relativt stabil utveckling, vilket floran av diagram här ovan antyder. En stor osäkerhetsfaktor gäller emellertid statistikens tillförlitlighet. Anmälningsbenägenheten bedöms vara låg, och polisens effektivitet ringa. Colombia uppvisar trots att landets ekonomiska utsikter förefaller vara goda (tillväxttakt ca 6 procent), alltjämt flera sociala likheter med Bolivia och Peru än med modernare samhällstyper som Chile – och Sverige. Framställningen bekräftar svårigheterna att göra internationella jämförelser avseende kriminologiska data.

Hur är kriminaliteten organiserad?

Den dominerande organiserade kriminaliteten i Colombia utgörs av narkotikakartellerna, familjebaserade och klanliknande grupper i främst Medellín och Cali. Kartellerna har utvecklat sin kriminella verksamhet till specialiserade företagsliknande imperier, med högt utvecklad managementfilosofi, "marknadsföring", redovisningssystem och arbetsfördelning. Kontakter, stöddepunkter och samarbete sker över kontinenterna. Med den italienska ndranghetan är samarbetet omfattande och ndranghetan har fysisk närvaro i Colombia. De enorma vinsterna har plöjts ned i finansiella nätverk, inklusive både det nationella och det internationella banksystemet.⁴⁹ Drogkartellerna har över tiden samarbetat med såväl vänsterrebeller som väpnade högergrupper med nära kontakter med den reguljära armén. Under senare år har de till följd av gripanden skenbart desintegrerat och splittrats upp i flera grupper. I realiteten har emellertid allt förblivit vid det gamla. Endast namnbyten i kartellernas toppar har skett. FARC har i sin tur finansierat sitt krig mot regimen med hjälp av medel genererade av narkotikatrafik.⁵⁰ Sammantaget har detta, som framgått, lett till mycket svåra samhällseliga problem. Därmed inte sagt att vare sig FARC eller kartellerna skulle utgöra något omedelbart eller

⁴⁴ Se 1. <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/crime.html>; 2. <http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24638-colombia-kidnapping-statistics.html>; 3. <http://www.bigtravelweb.com/travel/2008/10/27/kidnapping-statistics-mexico-brazil-ecuador-venezuela-more-prone-than-colombia/>; (4) http://en.wikipedia.org/wiki/Kidnappings_in_Colombia samt 5. <http://www.claytoninternational.com/>

⁴⁵ <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/>; <http://gcb.transparency.org/gcb201011/results/>; <http://www.globalintegrity.org/report/Colombia/2011>

⁴⁶ Det bör dock med stor tydlighet framhållas, att denna förbättring huvudsakligen gäller läget i storstäderna och kanske framför allt Bogotá. Ett terrordåd den 15 maj 2012 genomfördes visserligen i huvudstaden, varvid fem personer dödades (<http://colombiareports.com/colombia-news/news/24050-3-dead-19-injured-in-bogota-terrorist-attack.html>), men i övrigt är det framför allt stora delar av landsbygden som drabbats. År 2011 genomfördes i storleksordningen 150 angrepp från FARC-gerillan, främst mot militära och polisiära mål. Fram till och med april 2012 hade ett femtiotal angrepp riktats mot samma typer av mål. (http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_attacks_attributed_to_FARC).

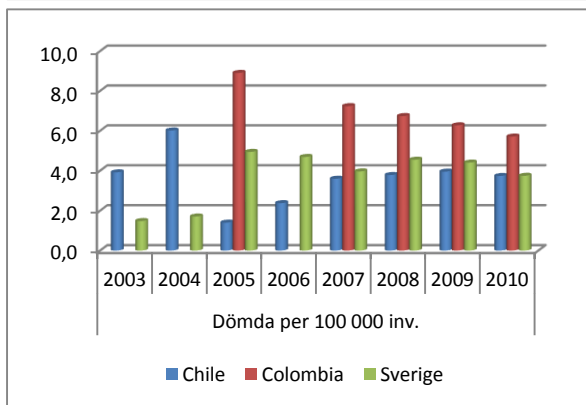
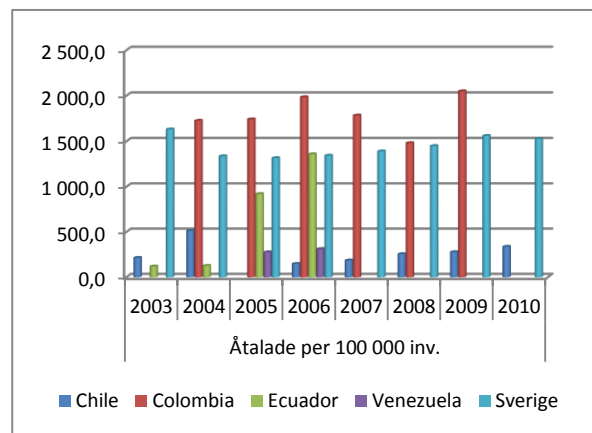
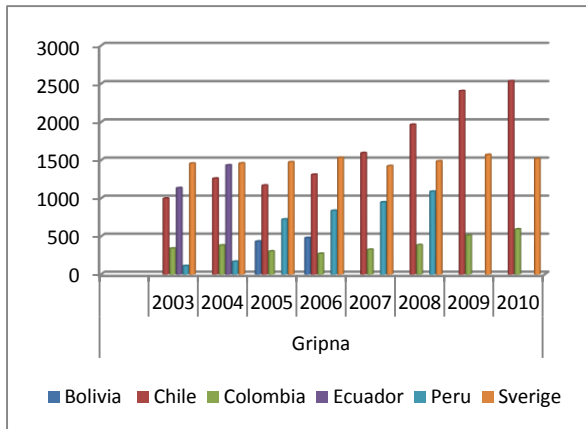
⁴⁷ Se t ex. <http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=Colombia&sa.x=0&sa.y=0>

⁴⁸ Global terrorism Database, <http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=Colombia&sa.x=0&sa.y=0>.

⁴⁹ <http://www1.american.edu/ted/hpages/crime/Mexican.htm>

⁵⁰ Se t ex. <http://www.insightcrime.org/investigations/colombian-conflict-enters-a-new-phase> och <http://www.insightcrime.org/investigations/colombia-eln-rebels-climb-back-into-the-fray>.

direkt hot mot den verksamhet som Exporrådet bedriver i Colombia. Tendensen beträffande övrig organiserad brottslighet bedöms tills vidare vara att denna bedrivs i lokala enheter och revir, inklusive i landets städer. En detaljerad kartläggning av denna har ej kunnat rymmas i detta underlag, men bör genomföras inför etablering av verksamhet i Colombia och Bogotá eller i annan av landets städer. Landsbygden bedöms för överskådlig tid till stora delar vara alltför osäker för etablering av ekonomisk verksamhet.



Källor:

- (The) Atlantic; <http://www.theatlantic.com/international/archive/2011/08/colombias-invisible-war/242775/>
- Big Travel Web; <http://www.bigtravelweb.com/travel/2008/10/27/kidnapping-statistics-mexico-brazil-ecuador-venezuela-more-prone-than-colombia/>
- Black, Donald;
Bogotás handelskammare;
Bryman, Alan;
Clayton International;
Colombia Reports;
- <http://camara.ccb.org.co/portal/default.aspx>
The Social Structure of Right and Wrong, Emerald, 1997
Samhällsvetenskapliga metoder, LIBER, 2 uppl, (2012)
<http://www.claytoninternational.com/>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24637-farc-fronts-map.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25122-displacement-in-colombia-stats-map.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24689-colombia-fdi-statistics.html>
<http://colombiareports.com/travel-in-colombia.html>
<http://colombiareports.com/component/tag/bogota-crime.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/news/24943-new-police-tactics-continue-to-lower-bogotas-crime-rate.html>
<http://colombiareports.com/component/tag/bogota-crime.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25168-bogota-crime-statistics.html>
<http://colombiareports.com/travel-in-colombia/medellin.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/25171-medellin-violence-statistics-.html>
<http://colombiareports.com/travel-in-colombia/cali.html>
<http://colombiareports.com/colombia-news/fact-sheets/24638-colombia-kidnapping-statistics.html>;
- Engdahl, Oskar och
Larsson, Bengt;
Engdahl, Oskar;
Eisner, Manuel
Esaiasson, Peter m fl;
Exportrådet;
Feiling, To,;
Forgione, Francesco;
- Sociologiska perspektiv: grundläggande begrepp och teorier, Studentlitteratur (2011)
Brottslighetens omfattning och struktur (2012)
- Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad, Norstedts (2012).
<http://www.swedishtrade.se/>
- Kokain, drogen som erövrade världen, Bokförlaget Forum (2009)
- Maffia på export: hur Cosa Nostra, 'ndranghetan och camorran har koloniserat världen, Historiska media (2011)
- Risk – The Science of Politics of Fear, Virgin Books (2009)
- Sociologi, Studentlitteratur (2003)
- McMafia, Seriously Organised Crime, Vintage Books (2009)
<http://www.globalintegrity.org/report/Colombia/2011>
<http://www.start.umd.edu/gtd/search/Results.aspx?search=Colombia&sa.x=0&sa.y=0>
- Gardener, Dan;
Giddens, Anthony;
Glenny, Misha;
Global Integrity Report;
Global Terrorism Database;
Gruszczńska, Beata Z. och
Heiskanen;
- Trends in Police-recorded Offences, European journal on criminal policy and research , 2012, vol. 18, n°1
- (von) Hofer, Hanns;
- Brott och straff i Sverige: Historisk kriminalstatistik 1750-2010. Diagram, tabeller och Kommentarer, Stockholms universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Kriminologiska institutionen (2008)
<http://www.hrw.org/world-report-2011/world-report-2011-colombia>
<http://www.insightcrime.org/investigations/colombian-conflict-enters-a-new-phase>
<http://www.insightcrime.org/investigations/colombia-eln-rebels-climb-back-into-the-fray>
- Human Rights Watch;
Insight Crime;
- International Centre for
Prison Studies;
International Crime and
Victims Survey;
Journal of Development
Economics;
Latin American Network
Information Center;
- <http://www.prisonstudies.org/info/worldbrief/wpbcountry.php?country=216>
<http://rechten.uvt.nl/icvs/index.htm>
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304387803001330>
- Linton, Magnus;
Lupton, Deborah;
Mintzberg, Henry;
- <http://lanic.utexas.edu/la/colombia/>
Cocaina, En bok om dom som gör det, Mån-pocket (2011)
Risk, Routledge (1999)
Structures in Five, Designing Effective Organizations, Prentice Hall (1992)

National Counter Terrorism Center; <http://www.nctc.gov/site/groups/farc.html>
(The) New York Times; <http://travel.nytimes.com/2010/05/02/travel/02cartagena.html?8dpc>
<http://travel.nytimes.com/2012/09/16/travel/a-tourist-revival-in-the-heart-of-bogota.html?scp=8&sq=&st=nyt>
http://www.nytimes.com/2007/05/22/world/americas/22colombia.html?_r=0.
OSAC; Colombia 2012 Crime and Safety Report: Bogotá
Rutgers University; <http://andromeda.rutgers.edu/~wcjlen/WCJ/links/colombia.html> .
Sarnecki, Jerzy; Introduktion till kriminologin, Studentlitteratur (2011).
Schneider, Ronald M.; Latin American Political History, Westview Press (2006)
Strachal & Thurén; Källa: internet, Gleerups (2011).
Säkerhetspolitik.se <http://www.sakerhetspolitik.se/Konflikter/Colombia/Fordjupning/>
Taleb, Nassim Nicholas; The Black Swan, The Impact of the Highly Probable, Penguin Books (2008)
Transparency International; <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results/>
<http://gcb.transparency.org/gcb201011/results/>
Trends in Organised Crime <http://journals.academia.edu/TrendsInOrganizedCrime>
UNHCR; <http://www.unhcr.org/pages/49e492ad6.html>.
UNICRI; <http://www.unicri.it/>
UNODC; <http://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/statistics/data.html>.
<http://www.unodc.org/colombia/>.
Utrikesdepartement; [Australiens utrikesdepartement](#)
[Colombias utrikesdepartement](#)
[Frankrikes utrikesdepartement](#)
[Kanadas utrikesdepartement](#)
[Storbritanniens utrikesdepartement](#)
[Sveriges utrikesdepartement](#)
[USA:s utrikesdepartement](#)
Wierup, Lasse och de la Reguera, Erik; Kokain, Drogen som fick medelklassen att börja knarka och länder att falla samman, Pocketförlaget (2011)
Wikipedia; http://en.wikipedia.org/wiki/Crime_and_violence_in_Latin_America#Colombia
http://en.wikipedia.org/wiki/Illegal_drug_trade_in_Colombia
<http://wikitravel.org/en/Colombia>
http://en.wikipedia.org/wiki/Kidnappings_in_Colombia
Williamson, Edwin; The Penguin History of Latin America, Penguin Books, (2010)
WORLD FACTBOOK OF CRIMINAL JUSTICE SYSTEMS; <http://www.bjs.gov/content/pub/ascii/wfcjsco.txt>